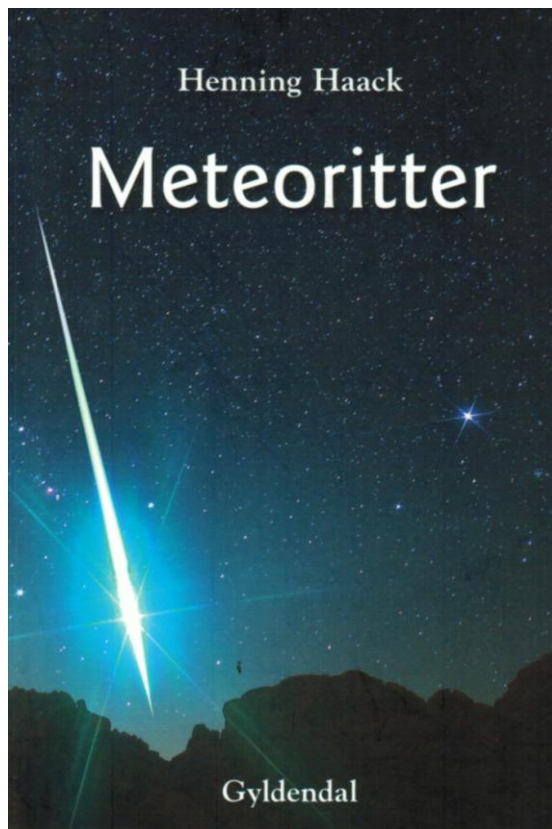

Bog anmeldelse

Henning Haack: *Meteoritter - tidskapsler fra Solsystemets oprindelse*

Af Ole Henningsen

Hvis man går og grubler over, hvordan den jordklode, vi befinder os på, egentlig er opstået, så kan man finde en del af svarene i den netop udkomne bog *Meteoritter*, der er skrevet af lektor Henning Haack, Statens Naturhistoriske Museum.

Forfatteren er uddannet geofysiker og samtidig kurator for Danmarks samling af meteoritter på Geologisk Museum. Meteoritterne udnævner han samtidig i bogens undertitel til *tidskapsler fra Solsystemets oprindelse*.

En meteorit er som en åben bog, der er skrevet på interessante men også besværlige sprog som *geologi og astronomi*. Men har man først lært sprogene lidt at kende, er der utroligt mange nye oplysninger at hente i meteoritter om Solsystemets dannelse, og dermed i grunden også, hvordan vi selv og vore omgivelser er blevet til.

En meteorit er et lille - eller større - klippestykke, der i sin bane rundt i Solsystemet en dag måske rammer Jordens atmosfære. Langt de fleste ses som stjerneskud og er heller ikke større end et sandkorn.

Men nogle af dem er større og ses af og til som flotte ildkugler på himlen.

Mere dramatisk kan det se ud, når Jordens atmosfære rammes af tonstungt materiale med en kraftig lysudvikling til følge, som det skete den 17. januar 2009, kl. 20.09 over Østersøen og Lolland-Falster og senere resulterede i fundet af en 25,8 gr. meteorit sydvest for Maribo.

Selv om Henning Hacks deltagelse i den ihærdige lokale eftersøgning efter flere stumper af meteoritten *Maribo* ikke resulterede i flere fund, så starter hans bog med en fyldig omtale af dette nyeste danske meteoritfund.

Flere forskerhold sidder nu både i Danmark og andre steder i verden og studerer de små meteoritstumper for at lære nyt om vor fælles oprindelse.

Et stykke af *Maribo* på blot 0,1 gr. blev sendt til analyse på et laboratorium i München, hvor meteoritten foreløbig har vist sig at indeholde ikke mindre end 25000 forskellige organiske stoffer fra Solsystemets oprindelse - bl.a. aminosyrer, som er nogle af livets byggesten.

Nok er *Maribo* Danmarks nyeste og absolut mindste meteoritfund, men samtidig er denne helt enestående meteorit med sin alder på 4567,2 mio. år - omkring 50 mio. år ældre end Jorden - også den mest spændende.

Meget befriende er bogen skrevet i jeg-form, og på den måde kommer man tættere på de tanker forfatteren har gjort sig og på hans oplevelser gennem årene i arbejdet som forsker og med den praktiske eftersøgning efter meteoritter, hvad enten dette nu er sket nær Sydpolen eller i Maribo.

Bogen koncentrerer sig grundlæggende om at fortælle, hvor meteoritterne stammer fra og hvad de kan fortælle os om oprindelsen og udviklingen af vort Solsystem.

Den fortæller i et letlæst sprog om de fænomener, der knytter sig til meteoritterne, Tunguska-hændelsen i 1908 og f.eks. de meteorkraterer, der kan ses rundt om på Jorden efter større fald. Forfatteren gennemgår også de meteorit-typer, der findes, og hvad vi kan lære af disse forskelligartede typer, herunder også de meteoritter, der er fundet på Jorden men egentlig stammer fra Månen og planeten Mars.

Det er ikke uden grund, at en anden berømt dansk meteoritforsker kalder meteoritterne for *fattigmands rumprøver*.

I andre spændende afsnit fortæller Henning Haack om sin søgning efter meteoritter i nogle af klodens mest utilgængelige egne. I 1999-2000 var han 2 måneder på Antarktis, som deltager i en Amerikansk ledet ekspedition til Queen Alexandra Range ca. 500 km fra Sydpolen. I 2004 var han på indlandsisen i NØ-Grønland for at undersøge om man i Grønland har mulighed for at finde meteoritter på samme måde som Antarktis byder på.

Endelig var han i Thuleområdet i foråret 2012 for at søge efter flere af de store Cape York jernmeteoritter, der har været kendt i området i århundreder, og hvoraf der ligger et eksemplar på 15 tons i Geologisk Museums gård, nemlig meteoritten *Agpalilik*, fundet i 1963 af den danske metallurg Vagn Buchwald.

Sidste afsnit i bogen, er en gennemgang af den omfattende meteoritsamling i forbindelse med Solsystemudstillingen på Geologisk Museum. Et lærerigt afsnit for dem, der vil lidt mere i dybden med de enkelte meteorittyper, og hvad vi kan lære af dem.

Forskerne regner med, at der falder over et hundrede tons materiale fra rummet ned gennem atmosfæren og lander på Jorden hvert eneste døgn. Der skulle derfor være mange muligheder for at finde meteoritter - sådan da.

Omregnet til danske forhold burde der falde 3 meteoritter ned om året, og selv om de med tiden går til pga. vejrliget, så kunne der ligge 300 meteoritter i det danske landskab og vente på at blive fundet, nævner forfatteren, der gerne modtager henvendelser om eventuelle fund til glæde for forskerne.

Det hedder sig, at man må ønske, når man ser et stjernes kud. Et godt råd: Ønsk dig et nærmere bekendtskab med denne prægtige bog!

Henning Haack:

Meteoritter

- tidsskapsler fra Solsystemets oprindelse

189 s., kr. 169,95

Gyldendal 2012

ISBN: 9788702135503

Lektor Henning Haack

Foto: Ole Henningsen